

R-9527

Er estudiant

Premsa entara comunitat educatiua d'Aran

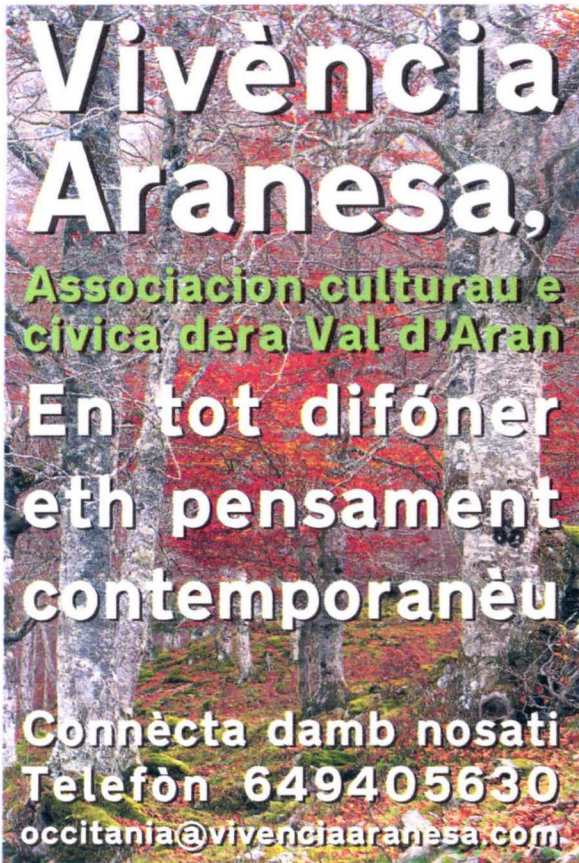
Març/Abriu 2010

Numèro 7 • Suplement de LO CAMPUS 10

UAB
CEDOC
Donatlu

Fotografia: Georges Soubrie

Aumenatge a
ROBERT LAFONT
Escrivan e lutador occitan
(1923-2009)

**Vivència
Aranesa,**
Associacion culturala e
cívica dera Val d'Aran
En tot difóner
eth pensament
contemporanèu
Connècta damb nosati
Telefòn 649405630
occitania@vivenciaaranesa.com

En tot començar un aumenatge a ROBÈRT LAFONT: Escrivan e lutador occitan (1923-2009)

En mes de junh der an passat moric eth professor, escrivan, politic e activista culturala Robèrt Lafont, tota ua importanta pèrta entar occitanisme e tanben entath catalanisme.

Demps de LO CAMPUS e ER ESTUDIANT volem hèr un aumenatge ad aquesta figura, mès ac volem hèr d'ua manèra diferenta de coma serie tradicionau e dilhèu politicaments corrècte. Ac volem hèr coma un procès de dinamizacion culturala en tot potenciar naues activitats. D'ua forma modèsta començam damb era naua iniciatiua **"PROJECTE LAFONT de foment dera lectura entre Aran e era comunitat universitària de Lhèida"**.

Mès tanben dirèctaments volem difóner eth pensament e figura de Lafont que tanta falta harà en Aran e ath conjunt d'Occitània. Entà començar auem demanat ath professor Patrici Pujada dera Universitat de Tolosa II-Lo Miralh ues reflexions sus Lafont. E ues fotografies de George Souche que tant an difonut es ciutadans illustres deth País. En concret, era grana fotografia dera nòsta portada siguec der an 2007, quan Lafont ja malaut, participauc en Hestivau de poesia de Lodève: "Votzes dera Mediterraneà".

Coma qu'ER ESTUDIANT tanben arribè ath lector catalan volem hèr a observar que nosati utilizam er occitan en totes es sues variants dialectaus. Deth temps qu'ua bona part deth tèxte ei escrit en aranés/gascon, er article deth professor Pujada ei en lengadocian. En uns País Occitans e ua Euròpa normalizada non calerie hèr tantes concrecions, mès s'ei fòrça luenh d'aguesta Euròpa politicaments e culturauments normalizada.

EDITORIAU

coma materiau de debat entara comunitat educativa d'Aran

Era "vegueria" e era "comarca" desfiguradors d'ua realitat nacionau aranesa

Prumèr Scenari

Quan era equipa de LO CAMPUS començà a trobar pagines estripades deth Suplement en aranés ER ESTUDIANT enes llocs de distribucion des Facultats e Escòles dera Universitat de Lhèida, mos questionèrem se simplaments ère ua gorrinassada o auie bèth aute significat. Quan açò mos ac trobèrem repartit en diferenti llocs e en diferenti mesi, creiguèrem qu'ère un problema e ac investiguèrem.

Non sonque ère ua gorrinassada ère simplaments un arrefús a ua lengua descanishada e a veir es pagines en aranés coma materiau a eliminar per incompreensible. En toti hèr ua lectura amabla se pòt pensar qu'er estudiant en Lhèida e en generau, patís çò qu'es anglési ne diden "information overload", que damb ua traduccion liura volerie dider ua "sobrecarga informativa". Tant sobrecargues de papèr estampat, que quan cau un esfòrc de comprenença, coma non sigue obligatòri o mòle fòrça, se'n desprenen deth materiau. E s'ath delà, l'ac an regalat er exemplar dera publicacion, pr'amor qu'em gratuïts, ei automatica era eliminacion.

Totun descobrèrem mès causes: non sonque shordauc un Suplement en aranés senon qu'era formula que LO CAMPUS inicièc, d'editar dobles versions des articles, un madeish tèxte en catalan e aranés, shordauc. Entà fòrça, ère ua provocacion nòsta. Non sonque ère ua vision des estudiants, ère de tota ua part dera comunitat universitària de Lhèida, en tot inclúndi-i professorat e personau administratiu e de gestion. Ath delà des equipas directives dera Universitat. E açò s'agranc quan es anoncians privadi, era basa economica dera publicacion, deth tèma aranes, ne hec un problema.

Dusau Scenari

Es directius dera Universitat de Lhèida en cèrti moments an aprovat documents en bones intencions sus er occitan, mès a tostemp estait papèr chaupat.

Deth nau "Grad universitari en Estudis Catalans e Occitans" que se corse ena Facultat de Letres ne hèn referéncia de compromès. E des còrs de lengua occitana que hèn es Servicis lingüistics, encara mès. Çò cèrt ei qu'enlòc i a er occitan coma lengua veiculara de noticies e informacions universitàries. Er aranés non i è en cap Web dera Universitat. Ne ena

Web deth Grad a on i a estudis Occitans, encara peior i a un drapèu occitan que se la cliques non ges arren, pr'amor que non i an metut arren.

Era deishadessa ei totau. LO CAMPUS a arribat a aufrir es tèxtes damb era traduccion encargada e pagada per nosati, se calie. Ne atau. Es directius dera UdL, era Facultat, eth Departament e eth Servicis deth ram, simplaments passen. O non passen tant: çò qu'auè se nomena "SIAU" —eth Servicis d'Informacion e Atencion Universitària—, non a publicat jamès un solet tèxte en aranés. Ac hèn en mil e ua lengües, mès non en aranés. Diden que non ei rendable, pr'amor que ja saben era responsa aranesa respècte deth reclutament der estudiantat. Aci, ath delà de deishadessa, i a ua clara intencionalitat.

Tresau Scenari

Es politics catalans de quinevolhe color non an eth minim respècte per Aran coma realitat nacionau, simplaments ac hèn coma "singularitat" culturala e lingüistica. E sense consideracions, en aspecte territorial, saigen de estampar-mos.

Eth pujolisme refermèc Aran coma ua "comarca" damb tot çò que representèc entath País aranés de considerer es maximes institucions coma institucions locals. Non ei qu'era correlacion de forces politiquas empedisce hèc d'ua auta manèra, ei que non voleren, e punt.

Eth Tripartit deth President Montilla territorialaument mos vò desfigurar en ua "vegueria" des Pirenèus. E non ei qu'era correlacion de forces politiquas empedisca hèc d'ua auta manèra, ei que non volèn, e punt tanben. Non ei qu'ara començe era discussiò d'ua Lei de vegueries perjudiciu entàs drets nacionaus d'Aran, senon que demps de hè fòrça mesi dejà qu'era practica jornaliera dera administracion dera Generalitat deth Tripartit se desvolpò jos era logica e administracion territoriala dera "vegueria" des Pirenèus. Jornalieraments mos meten es hèts consumadi.

Non cau ne dider qu'entàs "populars" deth senhor Rajoy as aranesi les volèn espanhous e pro, e qu'ena inimitat de casa, se vbièn, parlen er aranés.

Un panorama insolit: centenats d'arans en tot reivindicar es catalans libertat e es politics catalans a d'ens non sus capables de respectar

era sua identitat ena sua EXPRESSION TERRITORIAU o sigue era de "País".

Quatau Scenari

En bona part, s'es politics catalans non mos respècten ei per colpa d'Aran. Evidentaments era colpa ei dera classa politica aranesa, e des forces civiques e culturaus que i auem. Toti sense excepcion, an metut eth sòn granet d'error e es catalans non an prenut era mesura.

Mos auem acostumat a qu'era ròba lorda la ruscam dehòra d'Aran. Sonque cau que revisem es jornaus lheidatans.

Deth travestisme politic n'auem hèt un art e dera somission as politics de dehòra n'em uns mestres. Curiosaments bèri uns, defenen er aranesisme damb ua postura e arraitament espanholista indecent.

Non mos an eth minim respècte. Mès ei que nosati tanpòc mos lo auem.

Provatz d'anar tath Parlament de Catalonha e ena pòrta demanat peth Sindic d'Aran. Arrès sap de qui li parlatz, auratz d'esclarir eth nòm d'un deputat socialista. E s'entratz en emicicla, eth nòste maxim representant governamentau vos lo trobaratz naut de tot der emicicla, en un corner, sense cap "acomodacion singulara" peth respècte que se merite per èster President d'Aran.

Non sonque non se respècte era maxima representacion institucionau d'Aran per part deth pròpri protagonista, ei que toti es auti ja les va plan auer-lo "estompat" entre tota era "tropa" de parlamentaris. S'un President, un Sindic d'Aran, se deïshe menspredar, ei d'ingenus pensar que demps lo respectaràn.

Mès encara mès, era supeditacion organizativa e financera des partits aranesi as partits catalans ei totau. Uns sauen era cara mès o mens, sus era sua independéncia organica. Formauments mos volèn hèr a creir que pòden decidir coma partits sobeirans, mès toti an uns ligams tant prigonds, qu'arrès se cre cèrti posicionaments radicaus, se definitiuaments mos estompen en ua "vegueria" des nòsti vesins.

Aguesti QUATE SCENARIS, independèntaments deth que se pogue aportar d'opinions, son plans reats e toti i aurien de dider çò que pensen. Era comunitat educativa d'Aran, qu'ei plurau coma eth País, tanben n'a era obligacion e eth dret de sosceat-i era votz nauta. Toti i ètz convidadi.

Programa ROBÈRT LAFONT

Naua iniciatiua de foment dera lectura entre Aran e era UdI.

Era associacion culturau e cívica Vivéncia Aranesa —era entitat editritz de LO CAMPUS e d'aguest suplement ER ESTUDIANT—, comencèc en an 2004 ua naua iniciatiua culturau d'intervencion entom es bibliotèques publicques d'Aran. Ad aguest Programa se lo nomenèt Robèrt Lafont, en aonor "...A un des escrivans viui mès representatius d'Occitània".

Eth Programa Robèrt Lafont comencèc damb dus projèctes encara auè en vigor: eth "Projècte de foment d'Occitània enes bibliotèques publicques araneses" e eth "Projècte de foment dera lectura".

Ara, dempús dera mòrt deth professor Lafont e coma aumenatge Vivéncia Aranesa vò enquirir eth sòn programa e començar eth sòn nau "PROJÈCTE LAFONT de foment dera lectura entre Aran e era comunitat universitària de Lhèida", en tot propiciar grops de lectura plurilingüística integradi per lectors d'ambedús territòris entà enquirir contactes culturals, entre diuerses lengües, diferenti interèssi intellectuau e diuerses edats e generacions.

Eth libre ne serà eth maxim protagonistista mès es naues tecnologies coma Internet, mos ajudaran eth tot eth prètzhet de relacion e de trafic d'idèes, per açò dauriam ua naua plataforma digitau entà refortilhar es relacions.

Ena Universitat de Lhèida se tracte de propiciar era lectura non per caractèr obligatori d'estudis senon coma activitat tà gausir d'ua obra creativa e en Aran se tracte de contunhar en tot propiciar que gesquen lectors arderosi que volguen compartir lectures e emociions. Ath madeish temps er objectiu ei crear ues bones relacions culturals e vitaus.

En tot anar tath trabalh, començaram peth libre:

"Lolita" de Vladimir Nabokov.

Ua novel·la escrita en anglès der escrivan rus Nabokov qu'ei era istòria dera obsession d'Humbert Humbert, un professor de quaranta ans, per Lolita, de dotze, ei ua extraordinària novel·la d'amor damb dus ingredients explosius: era atraccion pèrversa pes nomenades "minfetes" e er incèst.

Eth libre se pòt trobar enes bibliotèques d'Aran e enes bibliotèques de Lhèida. Ath delà a estat editat en libres de pòcha, que se pòden trobar en originau en anglès, coma en catalan, castelhan e francés. Se hesse fàuta, segons era quantitat de participaires en grop de lectura, poderiem trobar libres a prèzi fòrça barati.

Apuntat-i ara: telefòna atal numèro de telefon 973 20 49 07 e deisha grauat en contestador eth tòn nòm e telefon e te telefonaram entà estacà/c' tot.

O envia un e-mail a: programalafont@locampus.cat

Bona lectura!

Marc Colomines e Nadal
Associacion Vivéncia Aranesa

De quèrra a dreta: Max Allier, Max Rouquette e Robèrt Lafont (Montpelhièr, 2002). Fotografia Georges Souche © - Siti internet : www.georges-souche.com

ROBÈRT LAFONT e l'istòria d'Occitània

Robèrt Lafont es considerat, plan justament, coma un dels pensaires mai importants del sègle XX, quitament del començament del sègle XIX. Aquò's pas dobtós. Romancier, poeta, òme de teatre, autor d'una obra considerable e polifacèta, Robèrt Lafont es, primier, un lingüista, que consacrèt sa tèsi doctorala a la lenga occitana (*La phrase occitane, essai d'analyse systématique*, 1967) e un sociolingüista mas tanben especialista de la literatura occitana e de la pensada (*Mistral ou l'illusion*, 1954). Son nom demòra estacat al concepte de colonialisme interior que, aplicat a las tèrras occitanas dins l'estat francés, desvolopèt e faguèt conèisser dins son fòrça famós *Décoloniser la France* (1971). En mai, pòt èsser considerat coma un teorician de la regionalizacion que publicuèt en 1967, *La révolution régionaliste*. Totas aquelas obras marquèron lor temps e, segurament durablament, e son pas totalament estrangèras a l'emergéncia d'un occitanisme politic, almens una de sas tendéncias, dins las annadas 1970. Es que Robèrt Lafont foguèt tanben un òme d'accion engatjat dins los combats socials e economics de son temps, en ligason amb la question regionala e occitana e son *Comitat occitan d'estudis e d'acions* (COEA). Dins *Le Sud et le Nord. Dialectique de la France* (Tolosa, Privat, 1971), obratge que diriguèt e ont participèron sept autres intellectuals occitans, nos ofrís, d'un biais, una reflexion aprigondida sus l'identitat occitana a través lo sieu territòri, la siá lenga, mas tanben la siá istòria. I torna, la meteissa annada amb son util e interessant, *Clefs pour l'Occitanie* (reedicions en 1977 e 1987).

Robèrt Lafont èra pas istorian de formacion, mas ne venguèt dins la practica. D'efièit, son obra fa una part importanta a l'istòria, a l'essor istorica dels fenomèns qu'estúdia. Cossí explicar lo colonialisme interior o l'oposicion nòrd-sud (tant val dire França-Occitània) dins l'estat francés, sens recórrer al lum portat per l'istòria. En realitat, tot es istòria dins l'obra de Robèrt Lafont. Prengam *La Nouvelle histoire de la littérature occitane* que faguèt parèisser en 1970 a las Presses Universitaires de France, amb lo sieu jove collèga Christian Anatole (n'existís una traduccion catalana): segur que se tracha d'istòria literària, mas pas sonque. En efieit, los diferents capitols son generalament introduits per una vertadièra síntesi istorica que se recomanda, tot còp, per qui s'interessa a l'istòria d'Occitània, quitament l'istòria economica e sociala. Robèrt Lafont ne podiá pas demorar a aquò. Dètz-e-nou ans après, èra lo co-director, amb l'istorian André Armengaud, professor d'istòria contemporanèa a l'Universitat de Tolosa, de

la granda e indispensable *Histoire d'Occitanie*, monument collectiu de gaireben 1 000 paginas (Paris, Hachette, 1979). Se, per çò mai gròs, Lafont daissèt escriure d'istorians especialistas de cada periòde, se reservèt puslèu los capitols en relacion amb l'istòria culturala e literària, mai en acòrd amb sa formacion e sa practica professionala. Dins son "portisson" introductiu en occitan, explicava plan qu' "aquesta Istòria [lo libre que presenta] es un pas", mas explicava tanben que s'Occitània se definís per la siá lenga, aquesta es pas nècia es a dire que se tròba ont es "per de determinacions aparegudas un còp era e que s'abolisson pas lèu fach". En un mot, Occitània se definís per sa lenga (es lo país de la lenga d'òc), mas es un producte de l'istòria. Aquesta a doncas un ròtle important e la cal analisar. Aqueste primier pas qu'es lo libre que ne parlam, caldrà esperar bèl brieu per lo despassar. En 2003, se publicuèt, a las edicions catalanas Llibres del Trabucaire, un obratge important signat Robèrt Lafont: *Petita istòria europèa d'Occitània*. Important per, almens, doas rasons. La primiera es qu'es un obratge totalament redigit en occitan. Es pas la primiera istòria d'Occitània en occitan, vertat es. En 1968, i aguèt lo libre d'Enric Espieut, *Istòria d'Occitània*, a las edicions del Libre occitan. E, precisament, es Robèrt Lafont que ne faguèt lo prefaci! Comença atal: "Occitània es en cèrca de son èsser. Occitània es en cèrca de son istòria. L'equivaléncia de las doas oposicions aquestas es evident a clarvesents". E contunhava amb de frases que nos revèrtan pro çò qu'escriviam adès: cossí explicar la naisença e la vida d'una lenga dins un endreit donat, senon en tèrmes d'istòria? E acabava atal: "Intrem doncas dins nòstra istòria e intrem dins nosautres". Lafont exprimiá, çò me sembla, lo principi de la "desalienacion" d'un pòble (el meteis parlava de "pòble" dins son prefaci) a partir de la coneissença de la siá istòria. Èra alunhat de Joan Larzac e de son *Descolonizar l'istòria d'Occitània* paregut en 1977-1980? Un libre important, tanben, aquesta *Petita istòria d'Occitània* que, destinada als occitans, permet de situar lor istòria dins la d'Euròpa, de far d'Occitània un país europèu qu'a participat a l'istòria del continent, coma "cairefore", concepte important per l'autor. Es pas de bada que Robèrt Lafont foguèt, al començament de las annadas 2000, un dels responsables màgers de l'Eurocongrès dels espacis occitans e catalans, abotiment, podèm dire, del combat de tota una vida al servici de la lenga occitana mas tanben d'Occitània que ne foguèt, non solament un teorician, mas subretot un dels actors.

Patrici Pojada
Universitat de Tolosa II-Lo Miralh

Volontariat

**"Non saberiem pas
díder qui ajude
mès a qui"**

Lèu 3.000 empletats e jubiladi de "la Caixa" participen en nòste programa de voluntariat e ajuden a desvolopar iniciatiues de caractèr social, mieiambientau e educatiu.

Damb era colaboracion de toti, bastim ua societad mès solidària.

Tel. 902 22 30 40

ÒBRA SOCIAL · ERA ANIMA DE "LA CAIXA"